เซรุ่มต้านพิษงู (Snake antivenoms)

เรียบเรียงโดย อ.ดร.ปภาวี สมาธิวัฒน์ ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มศว

ฤทธิ์ของพิษงู

งูที่มีพิษต่อระบบประสาท: กล้ามเนื้ออ่อนแรง เป็นอัมพาต หยุดหายใจ

- ♣ งูเห่า (*Monocled cobra, Naja kaouthia*), งูเห่าพ่นพิษ (*Spitting cobra, Naja siamensis*)
- ♣ งูจงอาง (*King cobra, Ophiophagus hannah*)
- ♣ งูสามเหลี่ยม (*Banded krait, Bungarus fasciatus*)
- ♣ งูทับสมิงคลา (*Malayan krait, Bungarus candidus*)

งูที่มีพิษต่อต่อระบบประสาท/กล้ามเนื้อ

- ♣ งูทะเล (Subfamily *Hydrophiinae* และ *Laticaudinae*) ทำลายกล้ามเนื้อด้วย เกิดภาวะกล้ามเนื้อลายสลายตัว (rhabdomyolysis) และภาวะโพแทสเซียมสูงในเลือด (hyperkalemia)

งูที่มีพิษต่อระบบโลหิต: ทำลายเกล็ดเลือด ภาวะเลือดออกง่าย

- ♣ งูแมวเซา (*Russell's viper, Daboia russelii*)
- ♣ งูกะปะ (*Malayan pit-viper, Calloselasma rhodostoma*)
- ♣ งูเขียวหางไหม้ (*Green pit-viper, Trimeresurus spp.*)

งูเห่า งูจงอาง

งูสามเหลี่ยม งูทับสมิงคลา งูทะเล

งูแมวเซา งูกะปะ งูแมวเซา

เซรุ่มต้านพิษงู

ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ โปรตีนอิมมูโนโกลบูลินจี ที่ได้สกัดมาจากเลือด ของม้าที่ได้รับการกระตุ้นด้วยพิษงู ผลิตโดย สถานเสาวภา สภากาชาดไทย

1. **เซรุ่มต้านพิษงูเฉพาะชนิด (Monovalent antivenom)**

- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูเห่า
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูจงอาง
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูสามเหลี่ยม
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูทับสมิงคลา
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงู แมวเซา
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูกะปะ
- ♣ เซรุ่มต้านพิษงูเขียวหางไหม้

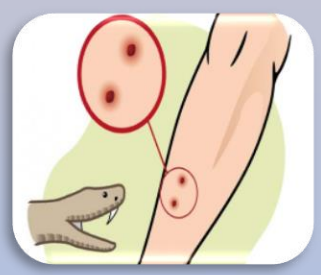

2. **เซรุ่มต้านพิษงูรวม (Polyvalent antivenom)** ผลิตจากการนำพิษงูหลายชนิดไปกระตุ้นในม้าตัวเดียว คือ

- ♣ **เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบประสาท (Neuro polyvalent snake antivenom)** ใช้แก้พิษงูเห่า งูจงอาง งูสามเหลี่ยม และงูทับสมิงคลา
- ♣ **เซรุ่มต้านพิษงูรวมระบบโลหิต (Hemato polyvalent snake antivenom)** ใช้แก้พิษงูแมวเซา งูกะปะ และงู เขียวหางไหม้

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา

เซรุ่มออกฤทธิ์โดยจับกับพิษงูในกระแสเลือด ทำให้พิษงูในร่างกายหมดฤทธิ์ ออกฤทธิ์ภายใน 1 ชั่วโมง ได้นาน อาการแสดงอาจจะไม่ดีขึ้นทันที พิจารณาให้เซรุ่มซ้ำ เมื่อการสนองต่อการรักษาไม่ดีขึ้น

ข้อควรระวัง:

แพ้เซรุ่มต้านพิษงู

อาการข้างเคียง:

ปวดบริเวณที่ฉีดยา มีปฏิกิริยาทางผิวหนัง มีไข้ คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว หรือ ช้ากว่าปกติ ความดันโลหิตต่ำ เหงื่อออก วิงเวียนศีรษะ และ ปฏิกิริยาภูมิแพ้ (เช่น หน้าแดง คอแดง ลมพิษผื่นคัน หายใจลำบาก) อาจช็อคได้

การรักษาปฏิกิริยาช็อค:

ขึ้นกับอาการและความรุนแรง อาจให้ยาแก้แพ้ (ยาต้านฮิสตามีน) หรือถ้าจำเป็นอาจต้องให้อะดรีนาลีน คอร์ติโคสเตียรอยด์ขนาดสูง สารน้ำทดแทนปริมาตรเลือด และออกซิเจน

เซรุ่มต้านพิษงูเฉพาะชนิด

เซรุ่มต้านพิษงูรวม